

BỔ SUNG MỘT LOÀI THUỘC CHI KÊ - *LIVISTONA* R. Br. (HỌ CAU ARECACEAE SCHULTZ-SCH.) CHO HỆ THỰC VẬT VIỆT NAM

TRẦN THỊ PHƯƠNG ANH

Viện Sinh thái và Tài nguyên sinh vật

Chi Kê - *Livistona* R. Br. có khoảng 28 loài, phân bố ở châu Phi, In-đô-nê-xia, Ma-lai-xia, Niu Ghi-nê và Ô-x-trây-li-a [6]. Ở Việt Nam, chi này đã được một số tác giả ghi nhận; F. Gagnepain, 1937 ghi nhận có 2 loài [2]; Phạm Hoàng Hộ (1993, 2000) [4, 5] ghi nhận có 3 loài; T. P. Anh (2005) [1] đã đưa ra danh lục 4 loài có ở Việt Nam, trong đó có một loài mới cho khoa học mới được phát hiện ở Việt Nam. Trong bài báo này, chúng tôi bổ sung loài *Livistona jenkinsiana* Griff. cho hệ thực vật Việt Nam, mẫu vật thu được tại tỉnh Nghệ An và tp. Đà Nẵng.

Đối tượng là các mẫu vật của chi Kê (*Livistona* R. Br.) được lưu trữ tại các phòng tiêu bản thực vật của Viện Sinh thái và Tài nguyên sinh vật (HN), Viện Sinh học nhiệt đới (HM), Trường đại học Khoa học tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội (HNU), Viện Thực vật Côn Minh, Trung Quốc (KUN), Viện Thực vật Quảng Tây, Trung Quốc (KIB), Vườn thực vật Missouri, Hoa Kỳ (MO)....

Phương pháp: Phương pháp nghiên cứu của chúng tôi là phương pháp so sánh hình thái.

I. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

II. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Khoá định loại các loài thuộc chi *Livistona* R. Br. đã biết ở Việt Nam

- 1A. Quả hình cầu.
 2A. Cụm hoa thẳng, dài hơn lá.....1. *L. halongensis*
 2B. Cụm hoa rủ, ngắn hơn hoặc bằng lá.
 3A. Quả chín màu xanh lơ, đường kính 1-1,5 cm; cụm hoa dạng chùy.....2. *L. saribus*
 3B. Quả chín màu đỏ tươi đến đen, đường kính 2 cm; cụm hoa dạng bông phân tầng.....3. *L. rotundifolia*
 1B. Quả hình bầu dục.
 4A. Cụm hoa thẳng, dài hơn lá.....4. *L. jenkinsiana*
 4B. Cụm hoa rủ, ngắn hơn lá.
 5A. Quả có cỡ nhỏ (1-1,5 × 0,8-1 cm). Đỉnh thùi lá xẻ đôi sâu 10-15 cm, thùi lá rủ.....5. *L. chinensis*
 5B. Quả có cỡ lớn (2-3 × 1-1,5 cm). Đỉnh thùi lá xẻ đôi sâu 2 cm, thùi lá thẳng đứng.....6. *L. tonkinensis*

Sau đây là phần mô tả loài bổ sung cho hệ thực vật Việt Nam.

***Livistona jenkinsiana* Griff. - Cọ thẳng**

Griff. 1845. Calc. Nat. Hist. 5: 334; Jones, 1991. Palms Through. Wold, 261.

Cây mọc đơn độc; thân cao 3 (12) m, bị bao bọc bởi các gốc lá còn tồn tại. Lá hình quạt, rộng đến 2 m, xẻ thùi hình chân 1/3 cm thành

86 thùi; bẹ lá có sợi; cuống lá mép có gai; lưỡi gốc phiến hình bán nguyệt có chóp; thùi lá hình đường, thùi to nhất cỡ 100 × 3-4 cm, đỉnh thùi xẻ đôi sâu 3-5 cm, các thùi lá thẳng. Cụm hoa phân nhánh 2-3 lần, thẳng, vượt ra khỏi lá; lá bắc 2 sống, xẻ một bên, không lông; nhánh con mảnh, dài 10-15 cm, hoa thành nhóm 4-5 hoa đính trên mẫu lõi. Quả hình bầu dục, rộng khoảng 2,5 cm, màu xanh lơ. Hạt 1, hình

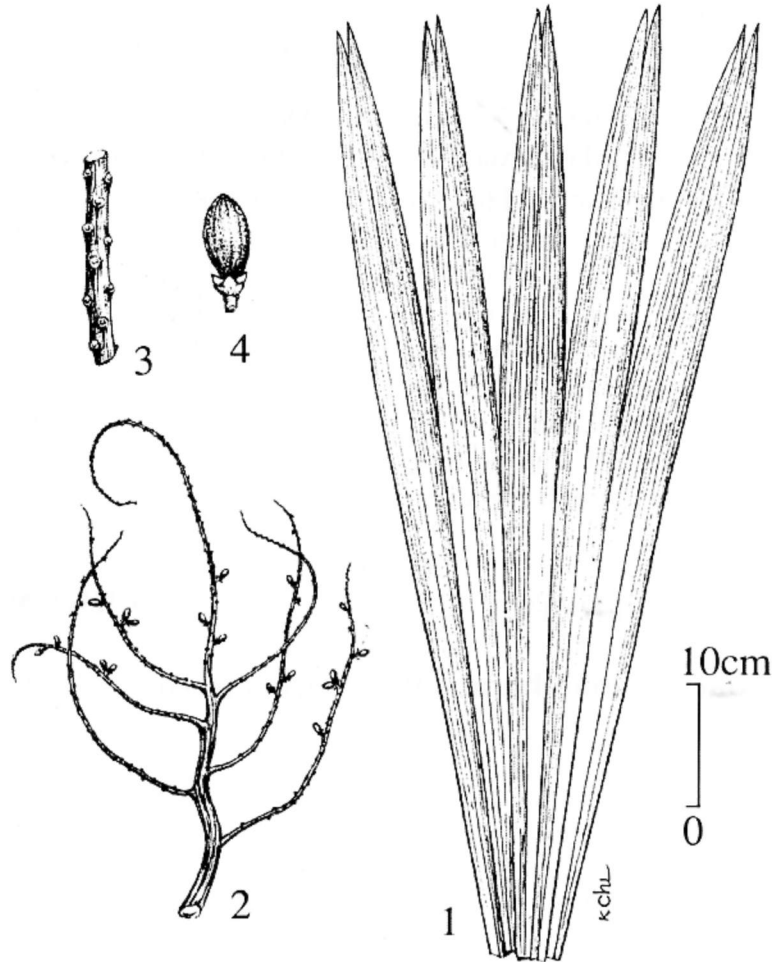
bầu dục.

Loài *Livistona jenkinsiana* Griff. phân biệt với các loài khác ở Việt Nam bởi cụm hoa thẳng, vươn ra khỏi lá; quả hình bầu dục, chín có màu xanh lơ.

Loc.class.: Hi-ma-lai-a.

Sinh học và sinh thái: Có quả non vào tháng 5. Mọc rải rác trên sườn núi, ở độ cao 100 m so với mặt biển.

Phân bố: Nghệ An (Pù Mát), Đà Nẵng (Bà Nà - Núi Chúa). Còn có ở Ấn Độ, được trồng phổ biến ở châu Âu.

Livistona jenkinsiana Griff.

1. một phần phiến lá; 2. một phần cụm quả; 3. nhánh mang quả; 4. quả
(hình do Lê Kim Chi vẽ theo mẫu A. Henderson & cs. 3371, HN)

Mẫu nghiên cứu: Nghệ An (Pù Mát), A. Henderson & cs. 3371 (HN). - Đà Nẵng (Bà Nà - Núi Chúa), A. Henderson & cs. 3315 (HN).

Giá trị sử dụng: Trồng làm cảnh rất đẹp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Nguyễn Tiến Bản** (Chủ biên), 2005: Danh lục các loài thực vật Việt Nam, III: 853-871. Nxb. Nông nghiệp. Hà Nội.

2. **Gagnepain F. et Conrard L.** in **H. Lecomte**, 1937: Flore Générale de l'Indochine, VI(3): 946-1056, Paris.

3. **Jones D. L.**, 1994: Palms throughout the world. Washington D. C.

4. **Phạm Hoàng Hộ**, 2000: Cây cỏ Việt Nam, III: 401-427. Nxb. Trẻ, tp. Hồ Chí Minh.

5. **Uhl N. W., Dransfield J.**, 1987: Genera Palmarum. Kansas. 610 p.

**A NEW SPECIES OF THE GENUS *LIVISTONA* R. BR.
(ARECACEAE SCHULTZ-SCH.) FOR THE FLORA OF VIETNAM**

TRAN THI PHƯƠNG ANH

SUMMARY

The genus *Livistona* R. Br. had about 28 species, distributed in Africa, Indonesia, Malaysia, New Guinea and Australia. In Vietnam this genus had recorded by F. Gagnepain, 1937 with 2 species, Pham Hoang Ho (2000) with 3 species; T. P. Anh (2005) with 4 species. In this article, we introduced *Livistona jenkinsiana* Griff. as a new record for the flora of Vietnam. This species differed from the other species in Vietnam by erect and exserted inflorescence; fruit elliptic and blue in ripe. This species was collected in the Nghe An and Da Nang provinces.

Ngày nhận bài: 28-8-2009